

A Note on the Transliteration

The transliterations correspond to the standard rules of orthography established by the YIVO Institute for Jewish Research. They do not exactly replicate Krakowski's Lodz-Czenstochov dialect. Yiddish dialects contain variations and inconsistencies. Considerations of rhyme and overlaps in dialects also have had an effect upon the pronunciation and transliteration.

גילגול

TRANSMIGRATIONS

[GILGL-GILGULIM] גילגול (דעה) ים

transformation, metamorphosis; version; according to Jewish lore, the being (human or animal) into which the soul of a dead person may pass to continue life and atone for sins committed in the previous incarnation.

[HANE' FESH] גילגול הנפש (דעה)

transmigration of the soul.

Wolf Krakowski was born August 26, 1947 in Saalfelden Farmach Displaced Persons Camp, Austria and raised in Eskilstuna, Sweden and Toronto, Canada. His father, Leon, (born Piotrkov, Poland) was a tailor in Lodz who became a plutovny (platoon leader) in Wanda Wasilewska's Polish-Russian Army under Gen. Rokossovski. His mother Esther, (born Sulmierszyce, Poland) comes from a family of textile merchants who had settled in Czenstochov. The family patriarch, Wolf Russak was a Zhuryker khusid.

After the end of World War II, Krakowski's parents and older brother Mark, (born Kazakhstan) were repatriated to Poland. (Hinde Ciwia, Leon and Esther's first-born, did not survive Russia.) After the Kielce pogrom, while being smuggled to Palestine by the Brikha and the Haganah, the family (including Wolf in utero) was arrested in Italy and deported to Austria. After Wolf was born, they found refuge in Sweden. The family, now including sister Ruth, subsequently immigrated to Canada, where Krakowski attended kheder and public schools in Toronto.

A self-taught musician, Krakowski served a diverse and variegated musical apprenticeship. He has played in the Original Upper Canada Ragtime Mama Jug Band with Mendelson Joe and Daisy DeBolt. Krakowski has performed with Winnipeg bar-band legend, Stork McGillivray and played the blues with the late Delta bluesman Big Joe Williams. He traveled with Conklin and Garrett Shows where he came to know Schlitzie, the "Missing Link," the real-life comic strip character, "Zippy," an avid ukulele player.

Luftmentsh and luthier, carpenter and cameraman, Krakowski began documenting Holocaust survivors in 1982. His videos include "Vilna" and "My Name is Stella."

TEN BROTHERS

Traditional

We were ten brothers,
We dealt in wine.
One of us died,
Nine of us remained.

We were nine brothers,
We dealt in freight.
One of us died,
Eight of us remained.

*Yidl with your fiddle,
Gedalye with your bass—
Play a little tune for me
In the middle of the street.*

We were eight brothers,
We dealt in beets.
One of us died,
Seven of us remained.

We were seven brothers,
We dealt in baked goods.
One of us died,
Six of us remained.

We were six brothers,
We dealt in hose.
One of us died,
Five of us remained.

We were five brothers,
We dealt in beer.
One of us died,
Four of us remained.

TSEN BRIDER

Traditional

Tsen brider zenen mir gevezn,
Hobn mir gehandelt in vayn.
Zenen ayns fun undz geshtorbn,
Zenen mir geblibn nayn.

Nayn brider zenen mir gevezn,
Hobn mir gehandelt in frakht.
Zenen ayns fun undz geshtorbn,
Zenen mir geblibn akht.

*Yidl mitn fidl, Gedalye mitn bas—
Shpil-zhe mir a lidl oyfn mitn gas.
Ay ay ay ay ay, ay ay ay ay ay
Shpil-zhe mir a lidl oyfn mitn gas.*

Akht brider zenen mir gevezn,
Hobn mir gehandelt mit ribn.
Zenen ayns fun undz geshtorbn,
Zenen mir geblibn zibn.

Zibn brider zenen mir gevezn,
Hobn mir gehandelt mit gebeks.
Zenen ayns fun undz geshtorbn,
Zenen mir geblibn zeks.

Zeks brider zenen mir gevezn,
Hobn mir gehandelt mit shtrimp.
Zenen ayns fun undz geshtorbn,
Zenen mir geblibn finf.

Finf brider zenen mir gevezn,
Hobn mir gehandelt mit bir.
Zenen ayns fun undz geshtorbn,
Zenen mir geblibn fir.

צען ברידער

פאלקסליד

צען ברידער זיינען מיר
געוועזן,
האבן מיר געהאנדלט אין
וויין.
זענען אייניץ פון אונדז
געשטארבן,
זענען מיר געבליבן ניין.

ניין ברידער זיינען מיר
געוועזן,
האבן מיר געהאנדלט אין
פראכט.
זענען אייניץ פון אונדז
געשטארבן,
זענען מיר געבליבן אכט.

יידל מיטן פידל, גדליה מיטן
באס—
שפילט-זשע מיר א לידל
אויפן מיטן גאס.
איי- איי- איי- איי- איי
איי- איי- איי- איי- איי
שפילט-זשע מיר א לידל
אויפן מיטן גאס.

אכט ברידער זיינען מיר
געוועזן,
האבן מיר געהאנדלט מיט
ריבן.
זענען אייניץ פון אונדז
געשטארבן,
זענען מיר געבליבן זיבן.

זיבן ברידער זיינען מיר
געוועזן,
האבן מיר געהאנדלט מיט
געבעקס.
זענען אייניץ פון אונדז
געשטארבן,
זענען מיר געבליבן זעקס.

We were four brothers,
We dealt in tea.
One of us died,
Three of us remained.

We were three brothers,
We dealt in lead.
One of us died,
Two of us remained.

We were two brothers,
We dealt in bones.
One of us died,
I am left alone.

I remain the only brother,
I deal in candles.
I die every day
Because I have nothing to eat.

Fir brider zenen mir gevezn,
Hobn mir gehandelt mit tay.
Zenen ayns fun undz geshtorbn,
Zenen mir geblibn dray.

Dray brider zenen mir geblibn,
Hobn mir gehandelt mit blay.
Zenen ayns fun undz geshtorbn,
Zenen mir geblibn tsvay.

Tsvay brider zenen mir gevezn,
Hobn mir gehandelt mit bayner.
Zenen ayns fun undz geshtorbn,
Bin ikh mir geblibn nor nokh ayner.

Ayn brider bin ikh mir geblibn,
Handl ikh mit likht.
Shtarbn tor ikh yedn tog
Vayl tsu esn hob ikh nisht.

זעקס ברידער זיינען מיר
געוועזן,
האבן מיר געהאנדלט מיט
שטרימפ.
זענען אייניץ פון אונדז
געשטארבן,
זענען מיר געבליבן פינף.

פינף ברידער זיינען מיר
געוועזן,
האבן מיר געהאנדלט מיט
ביר.
זענען אייניץ פון אונדז
געשטארבן,
זענען מיר געבליבן פיר.

פיר ברידער זיינען מיר
געוועזן,
האבן מיר געהאנדלט מיט
טיי.
זענען אייניץ פון אונדז
געשטארבן,
זענען מיר געבליבן דריי.

דריי ברידער זיינען מיר
געבליבן,
האבן מיר געהאנדלט מיט
בליי.
זענען אייניץ פון אונדז
געשטארבן,
זענען מיר געבליבן צוויי.

צוויי ברידער זיינען מיר
געוועזן,
האבן מיר געהאנדלט מיט
ביינער.
זענען אייניץ פון אונדז
געשטארבן,
בין איך מיר געבליבן נאר
נאך איינער.

אין ברודער בין איך מיר
געבליבן,
האנדל איך מיט ליבט.
שטארבן טאר איך יעדן טאג
ווייל צו עסן האב איך נישט.

©Copyright
Wolf Krakowski
Rajah Blue Music (SOCAN)

(continued from page 2) Geule and the rest of Transmigrations, he retains the essence and soul of Yiddish music. Though the external presentation of the music may be new, the inner truth of the music - its soul - remains unchanged. It is in this transmigration that both the title and the beauty of Krakowski's album lie.

David Teller Goldman
Washtenaw Jewish News,
Ann Arbor, MI (USA)
© 1996 Used by permission

WARSAW
Benzion Witler

In my heart burns a flame
For that which is no longer—
Krochmalne and Nalewki Streets,
And Smocza and Lazieski.
Hasidim, the well-to-do,
Zionists, Bundists
Struggled ceaselessly.
Today I will try to forget
What the enemy did to you,
And I assure you
With boundless confidence:

My Warsaw, you will once again be
A Jewish city as before.
My Warsaw, you will once again be
Full of Jewish charm and grace.

*Under green trees
Moyshel's and Shloymeles
Will live and dream as before.
We will rebuild
Factories, workshops,
Schools and synagogues.
Wisdom and culture
Once again shall flourish.
How beautiful your Jewish life used
to be!
My Warsaw, you will once again be
Truly Jewish as before.*

VARSHÉ
Benzion Witler

In hartsn do bay mir brent a fayerl
Af dem vos iz avek—
Krokmalne un di Nalewki,
Un di Smocza un di Lazieski.
Khasidimlekh, nigidimlekh,
Tsionistelekh, bundistelekh
Gekemft dortn gor on an ek.
Ikh vil probirn fargesn haynt
Vos hot tsu dir geton der faynt,
Un zogn itst tsu dir
Mit bitokhn on a shir:

Varshe mayn, du vest vider zayn
A yidische shtot vi geven.
Varshe mayn, du vest vider zayn
Ful mit yidshn kheyn.

*Unter grinke boymelekh
Veln Moyshel's un Shloymelekh
Lebn un shtrebn azoy vi frier.
Fabrikelekh, melikhelekh,
Khadorimlekh un shilekhelekh
Vider oyfboyen veln mir.
Khokhme un kultur
Tsu hobn aza yor.
Vi sheyn dayn yidish lebn iz geven!
Varshe mayn, du vest vider zayn
Hartsik yidish vi es iz geven.*

ווארשע
בן-ציון וויטלער

אין הארצן דא ביי מיר
ברענט א פייערל
אויף דעם וואס איז אוועק--
קראכמאלנע און די
נאלעווקע
און די סמאטשע און די
לאזשינקע.
חסידיםלעך, נגידיםלעך,
ציוניסטעלעך,
בונדיסטעלעך
געקעמפט דארטן גאר אן אן
עק.
איך וויל פראבירן פארגעסן
היינט
וואס האט צו דיר געטאן
דער
פיינט,
און זאגן איצט צו דיר
מיט בטחון אן א שיעור:

ווארשע מיין, דו וועסט
ווידער זיין
א יידישע שטאט ווי געווען.
ווארשע מיין, דו וועסט
ווידער זיין
פול מיט יידישן חן.

אונטער גרינינקע
בוימעלעך
וועלן משהלעך און
שלומהלעך
לעבן און שטרעבן אזוי ווי
פריער.
פאבריקעלעך, מלאכהלעך,
חדריםלעך און שולעבלעך
ווידער אויפבויען וועלן
מיר.
חכמה און קולטור
צו האבן אזא יאר.
ווי שיינ דייך יידיש לעבן
איז געווען!
ווארשע מיין, דו וועסט
ווידער זיין
הארציק יידיש ווי עס איז
געווען.

LITTLE RAIN

Abraham Eliyohu Kaplan

I had a dear mother
Who taught me
To be good, pious and clear
And nothing of worldly wisdom.

*Little rain, little rain,
I am a simple person.
I let the rain fall on me,
I know nothing of worldly wisdom.*

I had a dear father
Who taught me
The alphabet by heart
And nothing of worldly wisdom.

I had a dear teacher
Who taught me
The Five Books, Rashi, and sidur,
And nothing of worldly wisdom.

I had a matchmaker
Who was a fine person.
He brought me a wife
Who knows nothing of worldly
wisdom.

REGNDL

Abraham Eliyohu Kaplan

Ikh hob gehat a mamenyu
Hot zi mikh gelernt:
Zay nor gut un frum, un klor
Mer keyn khokhmes nisht.

*Regn, regn, regndl,
Kh'bin a kleyne mentshel.
Loz ikh mikh baregenen,
Kh'veys keyn khokhmes nisht.*

Ikh hob gehat a tatenyu,
Hot er mikh gelernt
Alef-beys oyf oysnveynik,
Mer keyn khokhmes nisht.

Ikh hob gehat a rebenyu,
Hot er mikh gelernt
Khumes, rashe, siderl,
Mer keyn khokhmes nisht.

Ikh hob gehat a shatkhdnl,
A voyler mentsh iz er geven.
Hot er mikh gebrakht a vayb
Vos veyst keyn khokhmes nisht.

רעגנדל

אברהם אליהו קאפלאן

איך האב געהאט א מאמעניו,
האט זי מיך געלערנט:
זיי נאר גוט און פרום און
קלאר,
מער קיין חכמות ניט.

*רעגן, רעגן, רעגנדל,
כ'בין א קליינע מענטשעלע.
לאז איך מיך בארעגענען,
בווייס קיין חכמות ניט.*

איך האב געהאט א טאטעניו,
האט ער מיך געלערנט
אלף-בית אויף אויסנווייניק,
מער קיין חכמות ניט.

איך האב געהאט א רביניו,
האט ער מיך געלערנט
חומש, ראשי, סידורל--
מער קיין חכמות ניט.

איך האב געהאט א עדכנדל,
א ווילער מענטש איז ער
געווען.
האט ער מיך געבראכט א
ווייב
וואס ווייסט קיין חכמות ניט.

Arrangement ©Copyright
Wolf Krakowski
Rajah Blue Music (SOCAN)

Abraham Eliyohu Kaplan (1890-1924) - *Regndl* was published anonymously in 1921 in New York in an arrangement by Leo Low (Metro Music). The author's name was furnished by Masha Benya-Matz to Eleanor and Joseph Mlotek, editors of *Perl fun yidshin lid*.

SPRINGTIME
Kaczerginski-Brudno

I wander the ghetto
From alley to alley
And cannot find any rest.
My beloved is no more—
How can I bear it?
People, say something, anything!
The blue sky
Lights up my house,
But what good does it do?
I stand like a beggar
In every gateway
And beg for a little sun.

*Springtime, take away my sorrow,
And bring my beloved,
My dear one to me.
Springtime, on your wings of blue,
Take my heart with you
And bring my happiness back to me.*

Grieving, I go to work
Past our home.
The door is shut.
A sunlit day, the flowers, fading,
They weep—for them too it is night.
In the evening, on returning,
Sorrow gnaws at me.
Here, my love, you used to wait.
Right here, in the shadows,
I still hear your footfall
And remember how tenderly
You used to kiss me.

FRILING
Kaczerginski-Brudno

Ikh blondzhe in geto
Fun gesl tsu gesl
Un ken nisht gefinen keyn ort;
Nishto iz mayn liber,
Vi trogt men ariber?
Mentshn, zogt khotsh a vort!
Es laykht af mayn heym itst
Der himl der bloyer—
Vos zhe hob ikh itst derfun?
Ikh shtey vi a betler
Bay yetvidn toyer
Un betl a bisele zun.

*Friling, nem tsu mayn troyer,
Un breng mayn libstn,
Mayn trayen tsurik.
Friling, af dayne fligl bloye,
O, nem mayn harts mit
Un gib es op mayn glik.*

Ikh gey tsu der arbet
Farbay undzer shtibl,
In troyer--der toyer farmakht.
Der tog a tsehelter,
Di blumen—farvelkte,
Zey vyanen, far zey iz oykh nakht.
Far nakht af tsurikvegs,
Es noyet der troyer,
Ot do hostu, libster, gevert.
Ot do inem shotn
Nokh kentik dayn trot iz,
Flegst kushn mikh liblekhn un tsart.

פרילינג
קאטשערגינסקי - ברודנא

איך בלאנדזשע אין געטא
פון געסל צו געסל
און קען נישט געפינען קיין
ארט;
ניטא איז מיין ליבער,
ווי טראגט מען אריבער?
מענטשן, זאגט כאטש א
ווארט!
עס לייכט אויף מיין היים
איצט
דער הימל דער בלוייער--
וואס זשע האב איך איצט
דערפון?
איך שטיי ווי א בעטלער
ביי יעטוידן טויער
און בעטל א ביסעלע זון.

פרילינג, נעם צו מיין
טרויער,
און ברענג מיין ליבסטן,
מיין טרייען צוריק.
פרילינג, אויף דייןע פליגל
בלוייע,
א, נעם מיין הארץ מיט
און גיב עס אפ מיין גליק.

איך גיי צו דער ארבעט
פארביי אונדזער שטיבל,
אין טרויער דער טויער
פארמאכט.
דער טאג א צעהלטער,
די בלומען פארוועלקטע,
זיי וויאנען-- פאר זיי איז
אויך נאכט.
פאר נאכט אויף צוריקוועגס,
עס נוייעט דער טרויער,
אט דא האסטו, ליבסטער,
געווארט.
אט דא אינעם שאטן
נאך קענטיק דיין טראט איז,
פלעגסט קושן מיך ליבלעך
און צארט.

This year, springtime
 Has arrived so early,
 My longing for you has burst into
 bloom.
 I see you, as though you were here,
 Laden with flowers,
 Joyfully coming towards me.
 The sun has showered
 The garden with its rays,
 The earth has sprouted with green.
 My dearest, my beloved,
 Where have you vanished?
 You are never out of my thoughts.

S'iz hay yor der friling
 Gor fri ongekumen,
 Tseblit hot zikh benkshaft nokh dir.
 Ikh ze dikh vi itster
 Balodn mit blumen,
 A freydiker geystu tsu mir.
 Di zun hot fargosn
 Dem gortn mit shtraln,
 Tseshprotst hot di erd zikh in grin.
 Mayn trayer, mayn libster,
 Vu bistu farfaln?
 Du geyst nisht aroys fun mayn zin.

ס'איז היי-יאר דער פרילינג
 גאר פרי אנגעקומען,
 צעבליט האט זיך
 בענקשאפט נאך דיר.
 איך זע דיך ווי איצטער
 באלאדן מיט בלומען,
 א פריידיקער גייסטו צו מיר.
 די זון האט פארגאסן
 דעם גארטן מיט שטראלן,
 צעשפראצט האט די ערד זיך
 אין גרין.
 מיין טרייער, מיין ליבסטער,
 ווו ביסטו פארפאלן?
 דו גייסט ניט ארויס פון מיין
 זין.

©Copyright
 Kaczerginski-Brudno

Shmerke Kaczerginski (1908-1954) - Born in Vilna, Lithuania, orphaned at age six and raised by his grandfather, Kaczerginski learned the lithographer's trade. He was an active Communist and a member of *Yung Vilne*, a radical literary magazine. Kaczerginski served in the Red Army and worked as a teacher near Biaylystok. In 1940, when the U.S.S.R. occupied Lithuania, he returned to Vilna and became active in cultural life. In 1942 he joined the United Partisan Organization, smuggling cultural treasures out of the ghetto. *Friling* was written after the death of his wife in April 1943. In September of 1943, after the liquidation of the Vilna ghetto, Kaczerginski escaped into the woods and joined the partisans. In July 1944 when the Red Army liberated Vilna, he returned, but grew dissatisfied with Soviet attitudes towards the rebuilding of Jewish culture. In 1946, he left for Poland, where he worked at the Central Jewish Historical Commission and edited the Poale Zion weekly, *Unzer Vort*. After the Kielce pogrom of July 1946, he went to Paris; he lectured at various refugee camps in Germany. In 1948 he represented Paris at the founding convention of the Jewish Cultural Congress. In 1950 he settled in Buenos Aires, Argentina where he organized the publishing house *Kiyum* and wrote for the Jewish press. He compiled several books of Jewish songs of the ghettos and concentration camps and wrote memoirs detailing the destruction of Vilna, life as a partisan and the liquidation of Jewish life in the U.S.S.R. He was killed in a plane crash while on a mission for the Jewish National Fund.

Abraham Brudno (? - 1943) - Reports of Brudno's fate vary following the liquidation of the Vilna ghetto in September, 1943. He may have been put to death by the Nazis and their collaborators in an Estonian concentration/death camp or he may have perished somewhere in the U.S.S.R.

SHABES, SHABES

Traditional

Shabes, shabes, shabes, shabes,
shabes!
Let there be shabes, Jews!
Shabes throughout the entire world!

A holiday. . .
Let there be a holiday, Jews!
A holiday throughout the entire
world!

Peace. . .
Let there be peace, Jews!
Peace throughout the entire world!

Freedom. . .
Let there be freedom, Jews!
Freedom throughout the entire
world!

Shabes. . .
Let there be freedom!
Let there be peace!
Let there be a holiday!
Let there be happiness!
Let there be light!
Let there be compassion!
Shabes throughout the entire world.

SHABES, SHABES

Traditional

Shabes, shabes, shabes, shabes,
shabes!
Zol zayn, yidn, shabes!
Shabes zol zayn, shabes zol zayn,
Shabes af der gantser velt.

Yontif, yontif, yontif, yontif, yontif!
Zol zayn, yidn, yontif!
Yontif zol zayn, yontif zol zayn,
Yontif af der gantser velt.

Sholem, sholem, sholem, sholem,
sholem!
Zol zayn, yidn, sholem!
Sholem zol zayn, sholem zol zayn,
Sholem af der gantser velt.

Frayhayt, frayhayt, frayhayt,
frayhayt, frayhayt!
Zol zayn, yidn, frayhayt!
Frayhayt zol zayn, frayhayt zol
zayn,
Frayhayt af der gantser velt.

Shabes, shabes. . .
Frayhayt zol zayn!
Sholem zol zayn!
Yontif zol zayn!
Freylekh zol zayn!
Likhtik zol zayn!
Rakhmones zol zayn!
Shabes af der gantser velt.

שבת, שבת

פאלקסליד

שבת, שבת, שבת, שבת, שבת!
זאל זיין, יידן, שבת!
שבת זאל זיין, שבת זאל זיין,
שבת אויף דער גאנצער
וועלט.

יום-טוב, יום-טוב, יום-טוב,
יום-טוב, יום-טוב!
זאל זיין, יידן, יום-טוב!
יום-טוב זאל זיין, יום-טוב
זאל זיין,
יום-טוב אויף דער גאנצער
וועלט.

שלום, שלום, שלום, שלום,
שלום!
זאל זיין, יידן, שלום!
שלום זאל זיין, שלום זאל
זיין,
שלום אויף דער גאנצער
וועלט.

פרייהייט, פרייהייט,
פרייהייט, פרייהייט,
פרייהייט!
זאל זיין, יידן, פרייהייט!
פרייהייט זאל זיין, פרייהייט
זאל זיין,
פרייהייט אויף דער גאנצער
וועלט.

שבת, שבת, שבת, שבת, שבת!
זאל זיין, יידן, שבת!
שבת זאל זיין, שבת זאל זיין,
שבת אויף דער גאנצער
וועלט.

פרייהייט זאל זיין!
שלום זאל זיין!
יום-טוב זאל זיין!
ליכטיק זאל זיין!
רחמנות זאל זיין!
שבת אויף דער גאנצער
וועלט.

EVERYTHING GOES UP IN
SMOKE
Benzion Witler

Philosophers contemplate, day and
night,
Trying to discover something new,
They think and think.
Each one knocks himself out and
suffers,
Each one wants to solve the
problems of the world.
People, just thinking about it is
frightening,
For nothing lasts—everything
disappears.

*Everything goes up in smoke.
I think you rack your brains for
nothing.
What is it worth?
What do you get out of it?
You torment yourself, you sacrifice,
Yet you die a fool.
Everything you create is worthless,
Everything is annihilated,
destroyed.
Why bother worrying and racking
your brains,
When everything goes up in smoke?*

Once I had a wife and a home.
We lived there in happiness and
comfort.
All I wanted was for her to be mine
And believed in her love as I did in
God.
But she had other things in mind—
She froze me out and deceived me.

ALTS GEYT AVEK MITN
ROYKH
Benzion Witler

Filozofn denkn tog un nakht
Oysgefinen nayes nor men trakht.
Yeder fun zay matert zikh un kvelt,
Yeder vil farzorgn undzer velt.
Mentshn, tsu batrakhtn iz a shrek.
Keyn zakh blaybt nisht—
Ales geyst avek.

*Alts geyst avek mitn roykh.
Umzist denk ikh dreystu dayn
moykh.
(Far)vos iz dayn loyen,
Vos bakumstu derfar?
Du plugst zikh un opferst,
Nokh shtarbstu a nar.
Alts vos du shaftst hot keyn vert.
Alts vert farnikhtert, tseshtert.
Vos toyg dem zorgn
Un dreyen dem moykh
Az alts geyst avek mitn roykh?*

Kh'hob amol gehat a froy, a heym.
Geleybt zikh zeyer gliklekh un
bakvem.
Zi zol vern mayn hob ikh geshtrebt
Un ir libe vi in got gegleybt.
Ober zi hot andershvu getrakht—
Zi hot farbitn mikh un oysgenart.

אלץ גייט אוועק
מיטן רויך
בן-ציון וויטלער

פילאסאפן דענקן טאג און
נאכט
אויסגעפונען נייעס, נאר
מען טראכט.
יעדער איינער מאטערט
זיך און קוועלט,
יעדער וויל פארזארגן
אונדזער וועלט.
מענטשן, צו באטראכטן
איז א שרעק.
קוין זאך בלייבט ניט—
אלעס גייט אוועק.

אלץ גייט אוועק מיטן רויך
אומזיסט דענק איך
דרייסטו דיין מוח.
וואס איז דיין לויען,
וואס באקומסטו דערפאר?
דו פלוגסט זיך און
אפפערסט,
נאך שטארבסטו א נאר.
אלץ וואס דו שאפט האט
קוין ווערט.
אלץ ווערט פארניכטערט,
צעשטערט.
וואס טויג דאס זארגן און
דרייען דעם מוח
אז אלץ גייט אוועק מיטן
רויך?

כ'האב אמאל געהאט א פרוי,
א היים.
געלעבט זיך זייער
גליקלעך און באקוועם.
זי זאל ווערן מיין האב איך
געשטרעבט
און איר ליבע ווי אין גאט
געגלויבט.
אבער זי האט אנדערשוו
געטראכט—
זי האט פארביטן מיך און
אויסגענארט.

Everything goes up in smoke—
 Love, friendship, strength.
 One person causes another's pain
 and misery.
 You toil and sacrifice, yet you die a
 fool.
 Happiness doesn't last for long—
 It comes, but it disappears all too
 quickly.
 Why bother worrying and racking
 your brains,
 When everything goes up in smoke?

*Alts geyt avek mitn roykh—
 Di libe, di frayndshaft, der koykh.
 Eyn mentsh dem tsveytn
 Bashaft veytik un tsar.
 Du nikst un du opferst,
 Dokh shtarbstu a nar.
 Nisht lang halt bay keynem dos
 glik—
 Es kimt, ober es farshvindt gikh
 tsurik.
 Vos toyg dem zorgn
 Un dreyen dem moykh
 Az alts geyt avek mitn roykh?*

אלץ גייט אוועק מיטן
 רויך--
 די ליבע, די פריינדשאפט,
 דער כח.
 איין מענטש אין צווייטן
 באשאפט ווייטיק און צער.
 דו ניקסט און דו אפפערסט,
 נאך שטארבסטו א נאר.
 נישט לאנג האלט ביי קיינעם
 דאס גליק--
 עס קומט, אבער עס
 פארשווינט גיך צוריק.
 וואס טויג דעם דארגן און
 דרייען דעם מוח
 אז אלץ גייט אוועק מיטן
 רויך?

Everything goes up in smoke—
 Our lives, love, strength.
 One person causes another's pain
 and misery.
 You toil and sacrifice, yet you die a
 fool.
 Happiness doesn't last for long.
 It comes, but it disappears all too
 quickly.
 Why bother worrying and racking
 your brains,
 When everything goes up in smoke?

*Alts geyt avek mitn roykh—
 Undzer lebn, di libe, der koykh.
 Eyn mentsh dem tsveytn
 Bashaft veytik un tsar.
 Men nikt un men opfert,
 Dokh shtarbt men a nar.
 Nisht lang halt bay keynem dos
 glik—
 Es kimt, ober es farshvindt gikh
 tsurik.
 Vos toyg dem zorgn
 Un dreyen dem moykh
 Az alts geyt avek mitn roykh?*

אלץ גייט אוועק מיטן
 רויך--
 אונדזער לעבן, די ליבע,
 דער כח.
 איין מענטש אין צווייטן
 באשאפט ווייטיק און צער.
 מען ניקט און מען
 אפפערט,
 נאך שטארבט מען א נאר.
 נישט לאנג
 האלט ביי קיינעם
 דאס גליק--
 עס קומט, אבער עס
 פארשווינט גיך צוריק.
 וואס טויג דעם דארגן און
 דרייען דעם מוח
 אז אלץ גייט אוועק מיטן
 רויך?

©Copyright
 Benzion Witle (SACEM)

Benzion Witle (1907-1961) - Singer, actor and songwriter, Witle was born in Belz, Poland to a Hasidic family and began performing secretly at the *Freie Yidishe Folksbiene* in Vienna, Austria at age twelve. After a spell as a journalist, he returned to the theater and performed in France, England and South Africa. A popular matinee idol and recording artist, Witle was routinely mobbed when he appeared in Eastern Europe in the 'Thirties. He came to the U.S.A. in 1940. In 1946 while on tour in South America, he began a partnership with Argentine-born singer-actress, Shifra Lerer. Together they performed throughout North and South America, South Africa, Europe and Israel and made recordings. Among his stage roles were *Studentlibe* (*Student Love*) and *Der Zingendiker Shmid* (*The Singing Blacksmith*).

**EVERYONE CALLS ME
ZHAMELE**

Anonymous-Bernardo Feuer

Everyone calls me Zhamele.
Ay, things are really tough!
I once had a dear mother.
I don't have her anymore.
I once had a dear father
Who took care of me.
Now I'm like a little rag
Because I am a Jew.

I once had a little sister.
She is no longer here.
Ay, where are you Esther, dear,
In these difficult times?
Somewhere near a little tree,
Somewhere near a hedge
Lies my brother Shloyemele,
Murdered by a German.

I once had a little home,
Now things are bad for me.
I am like a little animal
That the hangman slaughters.
Oh, God in Heaven,
Look down upon the earth.
See how the hangman
Cuts down your little flower.

**YEDER RUFT MIKH
ZHAMELE**

Anonymous-Bernardo Feuer

Yeder ruft mikh Zhamele.
Ay, vi mir iz shver!
Kh'hob gehat a mamele,
Kh'hob zi shoy'n nisht mer.
Kh'hob gehat a tatele,
Hot er mikh gehit,
Itst bin ikh a shmatele
Vayl ikh bin a yid.

Kh'hob gehat a shvesterl,
Iz zi mer nishto.
Ay vi bistu Esterl
In der shverer sho?
Ergets by a boymele,
Ergets bay a ployt
Ligt mayn bruder Shloyemele
Fun a daytsh getoyt.

Kh'hob gehat a heymele,
Itster iz mir shlekht.
Kh' bin vi a baheymele
Vos der talyen shekht.
Akh, du Got in himele,
Kuk af der erd arop.
Zey nor vi dayn blimele
Shnaydt der talyen op.

**יעדער רופט מיך
זשאמעלע**

אומבאקאנט - פויער

יעדער רופט מיך זשאמעלע,
איי, ווי מיר איז שווער!
כ'האב געהאט א מאמעלע,
כ'האב זי שוין ניט מער.
כ'האב געהאט א טאטעלע,
האט ער מיך געהיט,
איצט בין איך א שמאטעלע,
ווייל איך בין א ייד.

כ'האב געהאט א
שוועסטערל.
איז זי מער נישטא.
איי ווו ביסטו, אסתרל,
אין דער שווערער שעה?
ערגעץ ביי א בוימעלע,
ערגעץ ביי א פלויט
ליגט מיין ברודער שלמהלע
פון א דייטש געטויט.

כ'האב געהאט א היימעלע,
איצטער איז מיר שלעכט.
כ'בין ווי א בהמהלע
וואס דער תלין שעכט.
אך, דו גאט אין היימעלע,
קוק אויף דער ערד אראפ.
זיי נאר ווי דייך בלימעלע
שניידט דער תלין אפ.

Music ©Copyright
Bernardo Feuer (SADAIC)

Bernardo Feuer (1910-1967) - Feuer left Lemberg (Lvov), Austria for South America in 1926. In 1938 he founded the Coro Hazamir (Hazamir Chorale). As its director he became an integral part of Jewish life in Argentina, Chile and Peru. He also taught music and wrote liturgical works in Hebrew and Yiddish. In 1952 he wrote the melody to *Yeder ruft mir Zhamele* (*Zalmele*), an anonymous poem that appeared in a Yiddish newspaper in Argentina.

LISTEN, PRETTY GIRL
Traditional

Listen, pretty girl,
Listen, you fine girl,
What will you do
On such a long journey?

*I will go through every street
And shout, "I wash clothes!"
As long as I can be with you.
As long as I can be with you.*

Listen, pretty girl,
Listen, you fine girl,
Where will you do this washing
On such a long journey?

*Do you think I'm weak?
I can do the wash in the river
As long as I can be with you.
As long as I can be with you.*

Listen, pretty girl,
Listen, you fine girl,
What will you eat
On such a long journey?

*I will eat bread and salt,
I will forsake my parents,
As long as I can be with you.
As long as I can be with you.*

Listen, pretty girl,
Listen, you fine girl,
Where will you sleep
On such a long journey?

HER NOR, DU SHEYN MEYDELE
Traditional

Her nor, du sheyn meydele,
Her nor, du fayn meydele,
Vos vestu ton in aza vaytn veg?
Vos vestu ton in aza vaytn veg?

*Ikh vel geyn in ale gasn
Un vel shrayen: vesh tsum vashn!
—Abi mit dir tsuzamen zayn.
—Abi mit dir tsuzamen zayn.*

Her nor, du sheyn meydele,
Her nor, du fayn meydele,
Vu vestu vashn in aza vaytn veg?
Vu vestu vashn in aza vaytn veg?

*Du vest meynen az ikh bin shvakh—
Ikh ken vashn in dem taykh
—Abi mit dir tsuzamen zayn.
—Abi mit dir tsuzamen zayn.*

Her nor, du sheyn meydele,
Her nor, du fayn meydele,
Vos vestu esn in aza vaytn veg?
Vos vestu esn in aza vaytn veg?

*Broyt mit zalts vel ikh esn,
Tate-mame vel ikh fargesn
—Abi mit dir tsuzamen zayn.
—Abi mit dir tsuzamen zayn.*

Her nor, du sheyn meydele,
Her nor, du fayn meydele,
Af vos vestu shlofn in aza vaytn
veg?
Af vos vestu shlofn in aza vaytn
veg?

**הער נאר, דו שיינ
מיידעלע
פאלקסליד**

הער נאר, דו שיינ
מיידעלע,
הער נאר, דו שיינ
מיידעלע,
וואס וועסטו טאן אין אזא
ווייטן וועג?

איך וועל גיין אין אלע גאסן
און וועל שרייען: וועש צום
וואשן!
--אבי מיט דיר צוזאמען
זיין.

הער נאר, דו שיינ מיידעלע,
הער נאר, דו שיינ מיידעלע,
וואס וועסטו וואשן אין אזא
ווייטן וועג?

דו וועסט מיינען אז איך בין
שוואך--
איך קען וואשן אינעם טייך
--אבי מיט דיר צוזאמען
זיין.

הער נאר, דו שיינ מיידעלע,
הער נאר, דו שיינ מיידעלע,
וואס וועסטו עסן אין אזא
ווייטן וועג?

ברויט מיט זאלץ וועל איך
עסן,
טאטע-מאמע וועל איך
פארגעסן
--אבי מיט דיר צוזאמען
זיין.

הער נאר, דו שיינ מיידעלע,
הער נאר, דו שיינ מיידעלע,
וואס וועסטו שלאפן אין אזא
ווייטן וועג?

*I am still a young woman,
I can sleep on a bundle of straw
As long as I can be with you.
As long as I can be with you.*

Listen, pretty girl,
Listen, you fine girl,
With what will you cover yourself
On such a long journey?

*The dew from the skies will cover
me,
The birds will awaken me,
As long as I can be with you.
As long as I can be with you.*

*Ikh bin nokh a yunge froy,
Ikh ken shlofn af a bintl shtroy
—Abi mit dir tsuzamen zayn.
—Abi mit dir tsuzamen zayn.*

Her nor, du sheyn meydele,
Her nor, du fayn meydele,
Mit vos vestu zikh tsudekn in aza
vaytn veg?
Mit vos vestu zikh tsudekn in aza
vaytn veg?

*Der toy fun himl vet mikh tsudekn,
Di feygelekh veln mikh oyfvekn
—Abi mit dir tsuzamen zayn.
—Abi mit dir tsuzamen zayn.*

איך בין נאך א יונגע פרוי,
איך קען שלאפן אויף א
בינטל שטרוי
--אבי מיט דיר צוזאמען
זיין.

הער נאר, דו שיינ מיידעלע,
הער נאר, דו פיין מיידעלע,
מיט וואס וועסטו זיך צודעקן
אין אזא ווייטן וועג?

דער טוי פון הימל וועט מיך
צודעקן,
די פייגעלעך וועלן מיך
אויפוועקן
--אבי מיט דיר צוזאמען
זיין.

©Copyright
Wolf Krakowski
Rajah Blue Music (SOCAN)

Mordkhe Gebirtig (Bertig) (1877-1942) - Born on Jozefa Street in the Kazimierz quarter of Krakow where he spent most of his life, Gebirtig was apprenticed to a carpenter at age ten. In 1905, under the influence of Avrom Reisen, he began to act in amateur theater and to write. He belonged to the Jewish Social Democratic Party of Galicia and published in the *Krakow Social Democrat*. During World War I, he served for five years in the Austro-Hungarian Army. Unable to read or write music, he composed his melodies on a simple shepherd's pipe, and friends transcribed the notes. His first book of song-poems was published in 1920 to great acclaim. American film and theater star Molly Picon made his songs popular in the Yiddish theaters of Warsaw, Lodz and Vilna. In Krakow, Jewish Theater Societies organized evenings of his songs. In 1939 and 1940, he remained in Krakow with his wife and two of his three daughters. His songs of that period reflect upon Jewish life under the Nazi occupation. *Blayb gezunt mir, Kroke* was written when he and his family were exiled to Lagiewnicki (near Krakow) where they stayed until they returned to the Krakow ghetto in the spring of 1942. On June 4, Gebirtig was shot and killed when the Nazis surrounded the ghetto to round up the Jews for deportation to the death camp Belzec (Belzhits).

Manfred Lemm - German singer, guitarist and composer of French Huguenot ancestry, was born in 1946. A dedicated performer of Gerbirtig songs and author of *Mordechai Gerbirtig: Jiddische Lied*, Lemm composed the melody to *Blayb gezunt mir, Kroke*, which survived World War II in text only.

JEWISH FOOD

Samson Kemelmakher

On Shavuous my mother gave me
Varnishkes with cheese and with
butter,
A *milkhik* soup, with *milkhik*
bagels.
We had a house full of little boys
and girls.

*Jewish food my mother used to
cook and bake for me
You are in my memory—
I will never forget
How tasty the food was—
Gefilte fish with knishes and
squash.*

With noodles, chicken soup and
pastrami
My mother refreshed my soul.
I loved her very much for all her
food and *gefilte fish*,
And for that, I gave her a kiss.

On Yom Kipur, we poured out a
little glass
And ate *kishke* and *heldzl*.
Hurrying to hear Kol Nidre in the
synagogue,
My father took me everywhere,
And I was full!

YIDISHE MAYKHOLIM

Samson Kemelmakher

Varnishkes mit kez un mit puter
Af shvuestog hot gegebn mir mayn
muter,
A milekhikn zup mit milekhike
beygelekh.
Geven bay undz a file shtub mit
yingelekh un meydelekh.

*Yidische maykholim, ir zent in mayn
zikorn—
Di mame hot gekokht mir un gebakt.
Kh'vel keyn mol nisht fargesn,
Geshmak geven dos esn—
Gefilte fish mit knishes un kabak*

Mit lokshelekh, a yoykh, mit
pastrome
A frish neshome gegebn mir di
mame.
Ale ir maykholim un gefilte fish,
Far dem hob ikh ir shtark gelibt,
gegebn ir a kush.

Af yomkipur m'hot fargosn mit a
glezl
Un m'hot farbisn a kishke mit a
heldzl.
Ayn tsu kol nidre, tsi hern in der
shul,
Gefirt hot mir der tate, umetum
geven ikh ful.

יידישע מאכלים

שמעון קאמלמאכער

ווארנישקעס מיט קעז און
מיט פוטער
אויף שבועות-טאג האט
געגעבן מיר מיין מוטער,
א מילכיקן זופ מיט מלכיקע
בייגעלעך.
געווען ביי אונדז א פולע
שטוב מיט יינגעלעך און
מידעלעך.

יידישע מאכלים, איר זענט
אין מיין זכרון--
די מאמע האט געקאכט מיר
און געבאקט.
כ'וועל קיין מאל ניט
פארגעסן,
געשמאק געווען דאס עסן--
געפילטע פיש מיט קנישעס
און קאבאק

מיט לאקשעלעך, א יויך, מיט
פאסטראמע
א פריש נשמה געגעבן מיר
די מאמע.
אלע איר מאכלים און
געפילטע פיש,
פאר דעם האב איך איר
שטארק געליבט,
געגעבן איר א קוש

אויף יום כיפור מ'האט
פארגאסן מיט א גלעזל
און מ'האט פארביסן א קישקע
מיט א העלדזל
איילן צו כל נדרי, צו הערן
אין דער שול
געפירט האט מיר דער טאטע
אומעטום געווען איך פול

I asked my father the Four
Questions
On Pesakh my mother cooked
and baked.
Life was sweet then, we ate of the
very best
On Purim, Pesakh, Rosh Hashanah
and Shavuous.

On Jewish holidays, there is
baking in the oven.
The folks laugh, and we live
well.
We observe the Seder, the children
go to *kheder*
On Khanukah loaded with *Khanuke*
gelt.

Di fir kashes gefregt bay dem
futer.
Af peysekht hot gekokht, gebakt
mayn muter.
Geven dos lebn zis amol, est fun
kole gits
Af purim un af peysekht, rosheshone
un af shvues.

Af yidishe yontoyvim, es bakt zikh
inem oyvn.
Di mentshn lakhn un me lebt zikh
gut.
Me pravet zey dem seyder, di kinder
geyn in kheyder
Mit gelt a sakh af khanike bashit.

די פיר קשיאס געפרעגט ביי
דעם פאטער
אויף פסח האט געקאכט,
געבאקט מיין מוטער.
געווען דאס לעבן זיס אמאל,
עסט מען כלי גוטס
אויף פורים און אויף פסח,
ראש השנה און אויף שבועות.

אויף יידישע יום-טובים, עס
באקט זיך אינעם אויוון.
די מענטשן לאכן און מען
לעבט זיך גוט.
מען פראוועט זיך דעם סדר,
די קינדער גיין אין חדר
מיט געלט א סך אויף חנוכה
באשיט.

©Copyright
Samson Kemelmakher (RAO)

Samson Kemelmakher was born in Moldova (former U.S.S.R.) in 1953. Singer-musician-composer and recording artist, Kemelmakher toured with the band *Yidishe Lid* throughout the former U.S.S.R. Kemelmakher performs internationally from his home base in Israel.

A note on the transliteration: The transliterations correspond to the standard rules of orthography established by the YIVO Institute for Jewish Research. They do not exactly replicate Krakowski's Lodz-Czenstochow dialect. Yiddish dialects contain variations and inconsistencies. Considerations of rhyme and overlaps in dialects also have had an effect upon the pronunciation and transliteration.

FAREWELL, MY KRAKOW
Mordkhe Gebirtig-Manfred Lemm

Farewell, my Krakow, fare thee
well!
The wagon is hitched up,
Waiting in front of my house.
The savage enemy drives me from
you, cruelly,
As one would drive away a dog.

Farewell, my Krakow!
Perhaps today is the last day
I will ever see everything dear to me
At my mother's grave,
I cried out my heart.
It was hard to part from her.
I cried my eyes out, until the last
tear
Wetted my father's cold stone.
I couldn't find my grandfather's
grave.
His gravestone must have turned to
dust by now.

Farewell, my Krakow!
Holy is your ground.
My parents rest in it.
I am not destined to lie next to
them;
A grave awaits me somewhere far
away.

Farewell, my Krakow, fare thee
well!
The wagon is hitched up,
Waiting in front of my house.
The savage enemy drives me from
you, cruelly,
As one would drive away a dog.

BLAYB GEZUNT MIR, KROKE
Mordkhe Gebirtig-Manfred Lemm

Blayb gezunt mir, Kroke!
Blayb-zhe mir gezunt.
S'vart di fur geshpant shoy'n far
mayn hoyz.
S'traybt der vilder soyne vi men
traybt a hunt
Mit akhzaryes mikh fun dir aroys.

Blayb gezunt mir, Kroke!
Ikh zey dikh efsher haynt
S'letste mol mit alts vos lib iz mir.
Af mayn mames keyver
S' harts zikh oysgeveynt.
Shver geven dos shaydn zikh mit ir.
Oysgeveynt di oygn biz der letster
trer,
Banetst mit zey dem tatns kalt'n
shteyn.
Kh'hob dem zeyd'ns keyver nisht
gefinen mer.
Es muz shoy'n zamt fun zayn
matseyve zayn.

Blayb gezunt mir, Kroke!
Heylik iz dayn erd—
Tate-mame ruen dokh in ir.
Lebn zey tsu lign iz mir nisht
bashert,
S'vart a keyver ergets vayt af mir.

Blayb gezunt mir, Kroke!
Blayb-zhe mir gezunt.
S'vart di fur geshpant shoy'n far
mayn hoyz.
S'traybt der vilder soyne
Vi men traybt a hunt
Mit akhzaryes mikh fun dir aroys.

**בלייב געזונט מיר,
קראקע**
געבירטיג-לעם

בלייב געזונט מיר, קראקע!
בלייב-זשע מיר געזונט.
ס'ווארט די פור געשפאנט
שוין פאר מיין הויז.
ס'טרייבט דער ווילדער שונא
ווי מ'טרייבט א הונט
מיט אכזריות מיך פון דיר
ארויס.

בלייב געזונט מיר, קראקע!
איך זע דין אפשר היינט
ס'לעצטע מאל מיט אלץ
וואס ליב איז מיר.
אויף מיין מאמעס קבר
ס'הארץ זיך אויסגעוויינט.
שווער געווען דאס שיידן
דין מיט איר.
אויסגעוויינט די אויגן
ביז דער לעצטער טרער,
באנעצט מיט זיי דעם
טאטנס קאלטן שטיין.
ב'האב דעם זיידנס קבר נישט
געפונען מער.
עס מוז שוין זאמד פון זיין
מצבה זיין.

בלייב געזונט מיר, קראקע!
הייליק איז דיין ערד--
טאטע-מאמע רוען דאך אין
איר.
לעבן זיי צו ליגן איז מיר
נישט באשערט,
ס'ווארט א קבר ערגעץ ווייט
אויף מיר.

בלייב געזונט מיר, קראקע!
בלייב-זשע מיר געזונט.
ס'ווארט די פור געשפאנט
שוין פאר מיין הויז.
ס'טרייבט דער ווילדער שונא
ווי מ'טרייבט א הונט
מיט אכזריות מיך פון דיר
ארויס.

WHEN YOU LAUGH

Max Perlman

What more can a person want, but a
bit of happiness,
So he can live his life well.
The pauper rejoices when he finds
Something he himself once lost.
One person finds happiness only in
riches,
And seeks to acquire a lot of money.
Another wants only to win back
The love he has so sorely missed.
It is difficult to find a true friend,
And if you do find one,
Cherish him today.

*When you laugh, when you laugh,
Everyone laughs with you.
When you cry, you cry alone.
When things go well, when things
go well,
There's no shortage of pals,
When things go badly, you're as
alone as a stone.*

The old actor, I know, sings this
same song, too.
He was once famous, it seems,
And now he plays second fiddle.
Bit by bit, he turns over every
feeling,
His success, his acclaim, are all
forgotten.
The curtain falls down
On the old actor for the last time.
He leafs through all his old
newspaper clippings
And sings in a tear-filled voice:

VEN DU LAKHST

Max Perlman

Vos vil den a mentsh nor a bisele
glik,
Er zol kenen zikh oyslebn sheyn.
Es freyt zikh der kabtsn ven er
gefint tsurik
Vos er hot farloyrn aleyn.
Eyner gefint nor in raykhtum dos
glik
Un er vil makhn fil gelt.
A tsveyter, di libe gevinen tsurik
Vos es hot im azoy oysgefelt.
S' iz shver tsu gefinen an emeser
fraynt,
Un oyb du gefinst im dan hit im
oyf haynt.

*Ven du lakhst, ven du lakhst,
Lakhn ale mit dir mit.
Ven du veynst, veynstu far zikh
aleyn.
Geyt dir git, geyt dir git,
Feln gute brider nit.
Geyt dir shlekht, bistu elnt vi a
shteyn.*

Der alter aktyor, veys ikh, bashtimt,
Zingt oykh dos zelibike lidl.
Er iz, dakht zikh, amol gevezn
barimt,
Un shoyrn shpilt er dem tsveytn fidl.
Un bislekhvayz kert yeder filing
zikh op,
Men fargest zayn sukses zayn furor.
Der forhang falt on shoyrn af eybik
arop
Far im, far dem altn aktyor.
Er bletert zayne ale kritikn fun
amol,
Un er zingt, mit trenn, mit a
veynendikn kol:

ווען דו לאכסט

מאקס פערלמאן

וואס וויל דען א מענטש נאר א
ביסעלע גליק,
ער זאל קענען זיך אויסלעבן
שיין.
עס פרייט זיך דער קבצן ווען
ער געפינט צוריק
וואס ער האט פארלוירן אליין.
אינער געפינט נאר אין
רייכטום דאס גליק
און וויל מאכן פיל געלט.
א צווייטער, די ליבע געווינען
צוריק
וואס עס האט אים אזוי
אויסגעפעלט.
ס'איז שווער צו געפינען אן
אמתער פריינד,
און אויב דו געפינסט אים, דאן
היט אים אויף היינט.

ווען דו לאכסט, ווען דו
לאכסט,
לאכן אלע מיט דיר מיט.
ווען דו ווינסט, ווינסטו פאר
זיך אליין.
גייט דיר גוט, גייט דיר גוט,
פעלן גוטע ברידער ניט.
גייט דיר שלעכט, ביסטו
עלנט ווי א שטיין.

דער אלטער אקטיאר, ווייס
איך, באשטימט,
זינגט אויך דאס זעלביקע
לידל.
ער איז, דאכט זיך, אמאל
געוועזן בארימט,
און שוין שפילט ער דעם
צווייטן פידל.
און ביסלעכווייז קערט יעדער
פילינג זיך אפ,
מען פארגעסט זיין סוקצעס,
זיין פוראר.
דער פארהאנג פאלט אן שוין
אויף אייביק אראפ
פאר אים, פאר דעם אלטן
אקטיאר.

When you laugh. . .

The whole world has changed,
And people aren't what they once
were.

When you laugh. . .

©Copyright
Max Perlman

Ven du lakhst. . .

Di gantse velt is andersh haynt
gevoyn,
Un di mentshn zaynen oykh nisht vi
geven.

Ven du lakhst. . .

ער בלעטערט זיינע אלע
קריטיקן פון אמאל,
און ער זינגט, מיט טרערן,
מיט א וויינענדיקן קול:

ווען דו לאכסט. . .

די גאנצע וועלט איז אנדערש
היינט געווארן,
און די מענטשן זיינען אויך
ניט ווי געווען.

ווען דו לאכסט. . .

Max Perlman (1909-1985) - Perlman was born in Riga, Latvia to a middle-class family. At age six he sang in the choir of Hazan Rosovski and soon began to play children's roles in the theater. He studied at the dramatic studio in the Riga *Peretz Club* and found work performing in Russian and Yiddish theaters. With the founding of the *Riga Nayer Yidishe Teater* (*New Jewish Theater*), he turned professional, performing steadily in Kovno and Riga between 1928 and 1934. Perlman played in Vienna and toured Czechoslovakia, Poland, France, Belgium and England. In 1939 he was invited to Argentina, where he stayed for 3 years before moving on to Uruguay and Chile and, in 1945, to Latin America. He toured South Africa in 1948 and 1951 and came to the United States in 1952, where he performed regularly from his home base in Israel. The consummate song and dance man, comedic actor and song writer, Perlman returned to Argentina in 1966 and, in 1967 toured there and in Brazil with Yiddish comedian Shimon Dzigan. Between 1968 and 1974, he toured the U.S.A., South Africa and Europe. He was associated for many years with Israel's *Hebrew Theater Circuit*. Perlman gave his last performances on a 1985 tour of the U.S.A., Australia and Israel with his partner, South African born Israeli theater star Menorah Zahav.

LET THE REDEMPTION
COME

Shmerke Kaczerginski
HaRav Abraham Kook

If you're feeling downhearted, take
a little drink.
When sorrow keeps you from your
rest, sing a little song.
If there's not a drop of whiskey, let
us drink water.
Living water is but life itself—
What more does a Jew need?

*Let the Redemption come,
The Messiah is coming soon!*

Trees are dancing in the woods,
stars dance in the sky.
Reb Yisroel twirls in their midst.
The Messiah will awaken from his
deep slumber
When he hears our prayerful song.

Our generation bears responsibility,
let us not be fools—
Were it not for sinning, the Messiah
would come sooner.
Dear Father in Heaven, we ask for
mercy:
Please see that the Messiah doesn't
come a little bit too late.

ZOL SHOYN KUMEN DI
GEULE

Shmerke Kaczerginski
HaRav Abraham Kook

Ongezolyet afn hartsn, makht men
a lekhayim.
Oyb der umet lozt nisht ruen—
zingen mir a lid.
Iz nishto keyn bisl bronfn, lomir
trinken mayim,
Mayim-khayim iz dokh khayim—
vos darf nokh der yid?

*Zol shoyn kumen di geule,
Meshiekh kumt shoyn bald!*

S'tantsn beymer in di velder, shtern
afn himl.
Reb Yisroel, der mekhutn, dreyt
zikh in der mit.
S'vet zikh oyfvekn Meshiekh fun
zayn tifn driml
Ven er vet derhern undzer tfiledike
lid.

S'iz a dor fun kule-khayev, zayt nisht
keyn naronim—
Un fun zindikn —Meshiekh gikher
kumen vet!
Akh, du tatele in himl, s'betn bney
rakhmonim:
Zey Meshiekh zol nisht kumen a
bisele tsu shpet.

זאל שוין קומען די
גאולה

קאטשערגינסקי-קוק

אנגעזאליעט אויפן הארצן,
מאכט מען א לחיים.
אויב דער אומעט לאזט ניט
רוען--זינגען מיר א ליד.
איז ניטא קיין ביסל בראנפן,
לאמיר טרינקען מיס,
מיס-חיים איז דאך חיים--
וואס דארף נאך דער ייד?

זאל שוין קומען די גאולה,
משיח קומט שוין באלד!

ס'טאנצן ביימער אין די
וועלדער, שטערן אויפן
הימל.
רב ישראל דער מחותן דרייט
זיך אין דער מיט.
ס'וועט זיך אויפוועקן משיח
פון זיין טיפן דרימל
ווען ער וועט דערהערן
אונדזער תפילהדיקע ליד.

סאיז א דור פון בוכו חייב,
זייט ניט קיין נאראנים--
און פון זינדיקן--משיח
גיבער קומען וועט.
אך, דו טאטעלע אין הימל,
ס'בעטן בני רחמים;
זע, משיח זאל ניט קומען א
ביסעלע צו שפעט.

©Copyright
Kaczerginski-Kook

HaRav Abraham Isaac Kook (1865-1935) - Born in Griva, Latvia, Kook served as rabbi in Jaffa, Palestine and London, England before being elected the first Ashkenazi chief rabbi of Palestine in 1921. A deeply religious mystic, he was also a practical social activist and Zionist with a strong interest in human affairs. His written works include *Rabbi Kook's Philosophy of Repentance*.

Errata

In songwriter bios:

Max Perlman: "Latin America" should be "Central America"

Bernardo Feuer: Lemberg (Lvov) "Austria" should be "Poland"